

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Psykologiliitto kannattaa esitettyä muutosta.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Ei kommentteja.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Psykologiliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia henkilöstön riittävän kielitaidon vaatimuksista.

9§ määrittelee, että palveluntuottajan tarvitsemaan henkilöstöön voi tarvittaessa sisältyä myös vuokratyötä tai alihankintaa. Valvontalaki edellyttää, että palveluntuottajalla on riittävä ohjausvalta alihankkijoina palvelua tuottavaan henkilöstöön, jotta palveluntuottaja voi varmistua toiminnan asianmukaisuudesta. Tätä ohjausvaltaa olisi lain tasolla syytä selkiyttää, sillä lähtökohtaisesti ammatinharjoittajat eivät toimi palveluntuottajan johdon ja valvonnan alaisena, vaan ovat itsenäisiä yrittäjiä, eikä lainsäätäjän ole toivottavaa hämärtää kahden yrityksen välistä sopimussuhdetta muistuttamaan työsopimussuhdetta.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

Psykologiliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Ei kommentteja.

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

Psykologiliitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan omavalvontaa koskevia velvoitteita (seuranta ja julkaisu) kevennetään tapahtuvan 6kk välein.

Hallinnollisen taakan keventäminen erityisesti pienemmillä palveluntuottajilla on tarpeellista. Liitto kuitenkin haluaa kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten suunnitelmien laadinta ja ylläpito joidenkin suunnitelmien osalta palveluysikkökohtaisesti ja toisten osalta palvelupistekohtaisesti ovat omiaan sekoittamaan tilanteessa, jossa käytännössä palveluntuottaja, palveluysikkö ja palvelupiste ovat yksi ja sama asia. Sekavuutta lisää nykytilanne, jossa Valverista on siirretty tiedot Soteriin siten, että jokaisesta entisestä toimipisteestä on tehty palveluysikkö, jolloin yksinyrittäjällä saattaa olla nyt rekisterissä 20 palveluysikköä, joihin jokaiseen tulisi tehdä omavalvontasuunnitelma. Psykologiliitto esittääkin, että omavalvontaa koskevat velvoitteet sidotaan riskiperusteisesti toiminnan luonteeseen, ja yksinyrittäjille laaditaan kevennetyt omavalvontamallit. Lisäksi alihankkijana toimiville tulisi mahdollistaa liittyminen palvelun ostajan omavalvonta- sekä muihin tarvittaviin suunnitelmiin.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Psykologiliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

Viranomaisten laajat tiedonsaantioikeudet ehdotetulla tavalla ovat lähtökohtaisesti kannatettavia asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmasta.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Psykologiliitto pitää kannatettavana, että valtakunnallisen asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisen toiminta turvataan, ja sille on myös varattava tarpeisiin nähden riittävä rahoitus.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Psykologiliitto kannattaa väliaikaisen sääntelyn voimassaolon jatkamista ja ehdottaa, että väliaikaisen sääntelyn lakimuutos tehdään pysyväksi ja jatkuvaksi.

Valvontalain väliaikaista sääntelyä koskevan määräaikaisen lisäyksen mukaan toiminnan voi aloittaa heti rekisteröintihakemuksen tai muutoshakemuksen jättämisen jälkeen eikä päätöstä tarvitse

odottaa, jos kyseessä on yksinyrittäjä. Tämä ei kuitenkaan koske sellaista palveluntuottajaa, jonka toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle, ja jonka on toimitettava ote rikosrekisteristä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisesti. Suomen Psykologiliitto pitää rikosrekisterin valvontaa lasten ja nuorten kanssa tapahtuvassa työssä ehdottoman tärkeänä, mutta tässä muodossaan laki aiheuttaa tilanteen, jossa eniten palveluita tarvitsevat lapset ja nuoret joutuvat niitä kohtuuttomasti odottamaan. Näköpiirissä ei ole myöskään ole tilannetta, jossa rekisteröintihakemusten määrä merkittävästi laskisi, eikä väliaikainen sääntely ole tuonut muutosta päätösten odotusaikoihin. Psykologiliitto esittääkin, että tilanteessa, jossa palveluntuottaja on rekisteri-ilmoituksen tehnyt JA toimittanut sellaisen puhtaan rikosrekisteriotteen, joka ei estä lasten kanssa työskentelyä, tulee toiminta voida aloittaa välittömästi kuten aikuisten kanssa työskennellessä.

Valvontaviranomainen on viitannut väliaikaisen sääntelyn tuottavan virheellisiä tai väärillä tiedoilla annettuja rekisteröintihakemuksia. Liitto haluaa huomauttaa, että viranomainen on itse rakentanut niin vaikeakäyttöisen rekisterijärjestelmän, ettei yliopistokoulutettukaan asiantuntija välttämättä osaa hakemusta oikein jättää. Ratkaisuna ei voi olla viranomaisen esittämä asiakasmaksujen korotus lisääntyneen ajankäytön vuoksi, vaan rekisteriä on korjattava sellaiseksi, että hakemuksen tai ilmoituksen täyttö sinne onnistuu helposti ja virheettömästi.

Uuden lupa- ja valvontaviraston sekä Soteri-rekisterin toiminta on syytä vakiinnuttaa ennen julkisten palveluntuottajien mukaan tuloa. Psykologiliitto kuitenkin huomauttaa, että Soterin asiakasmaksujen osalta tämä tarkoittaa sitä, että pien- ja yksinyrittäjiin kohdistuu edelleen kohtuuton maksutaakka, kun isoja toimijoita ei saada mukaan jakamaan kustannuksia. Kun julkisten suurten toimijoiden mukaantuloa nyt lykätään, on maksujen kohtuullistaminen hoidettava jollain muulla tavoin siihen saakka.

Muut kommentitne esitysluonnoksesta

Psykologiliitto katsoo, että valvontalain toimeenpanossa keskeinen ongelma ei ole sääntelyn tavoite, vaan sen käytännön toteutus.

Nykytilanne on johtanut siihen, että rekisteröintijärjestelmä toimii markkinoille tulon esteenä, hallinnollinen taakka kohdistuu epäsuhteisesti pieniin toimijoihin ja kustannukset ovat nousseet merkittävästi ja kohdistuvat erityisesti yksinyrittäjiin.

Psykologiliitto korostaa, että sääntelyn tulee olla riskiperusteista, oikeasuhtaista ja ennakoitavaa, ja valvontajärjestelmän tulee tukea, ei estää palvelujen tuottamista.

Psykologiliitto pitää välttämättömänä, että valvontalain jatkovalmistelussa kevennetään sääntelyä pienimuotoisessa toiminnassa, varmistetaan rekisteröintimenettelyn sujuvuus, tarkistetaan maksujen kohtuullisuus ja siirrytään pysyviin ratkaisuihin tilapäisen sääntelyn sijaan.

Vähäkangas Katja
Suomen Psykologiliitto